

Wojny pierwszych lat 20-lecia międzywojennego

9 grudnia 2014

To, że okres od 1918 do 1939 roku nazywa się dwudziestoleciem międzywojennym, wynika z faktu, że rozdzielił on dwie wielkie wojny, które wstrząsnęły światem. Nie znaczy to jednak, że w latach tych w różnych regionach świata nie toczyły się zacięte konflikty zbrojne. Prezentujemy kilka z nich.

Oczywiście, wszyscy wiedzą o wojnie domowej w Rosji, polskich bojach o granice, wojnie polsko-bolszewickiej a także wojnie domowej w Hiszpanii. Wyliczenie to nie przedstawia nawet większości konfliktów zbrojnych, które rozegrały się w tym okresie.

WOJNA ESTOŃSKO-BOLSZEWICKA

Nie tylko Polska była w tym czasie przedmurzem Europy. Również Estonia musiała zmagać się z nawałą bolszewicką i robiła to niemniej (a być może nawet bardziej) skutecznie niż my. W roku 1918 Niemcy na mocy stosownych traktatów kapitulacyjnych zaczęli wycofywać się z Estonii. W kraju zawiązał się rząd, którego jednym z twórców był generał Johan Laidoner. W dwanaście dni później młode państwo zaatakowali komuniści.

Początkowo odnieśli oni nawet spore sukcesy. Wojska bolszewickie znajdowały się 34 kilometry od Tallina, doszły zatem pod same bramy stolicy Estonii. Impet natarcia pod dowództwem Jukumsa Vācietisa, Łotysza w służbie bolszewickiej, zatrzymał się, kiedy do walk włączył się brytyjski korpus stacjonujący na Bałtyku. Sąsiadów wspomogli również ochotnicy z Finlandii i Duńczycy. Dzięki tej pomocy armii estońskiej udało się wyprzeć bolszewików ze swoich terytoriów, zając część Łotwy i wdać się w konflikt z Bałtycką Landeswher, pobić ją, a przy pomocy wojsk białej Rosji zaatakować czerwonych i dojść razem z generałem Judeniczem pod Piotrogród. 3 stycznia

1920 roku podpisano traktat pokojowy z Rosją bolszewicką. Bilans wojny wyniósł 5 tysięcy zabitych Estończyków i nieznaną dokładnie liczbę poległych bolszewików.

WOJNA DOMOWA W FINLANDII

Kiedy ochotnicy fińscy walczyli o niepodległość Estonii, w ich rodzinnym kraju właśnie cichła burza po wojnie domowej. W planach bolszewickich Finlandia miała stać się częścią kraju Rad, szczególnie, że kraj ten do rewolucji 1917 roku był częścią Imperium Rosyjskiego i najpierw wbrew woli Rządu Tymczasowego, a potem bolszewików, dzięki staraniom fińskich konserwatystów wybił się na niepodległość. Ale nie wszyscy Finowie jej chcieli – część z nich zrzeszona w Czerwonej Gwardii i Gwardiach Ochrony Robotników pod dowództwem komunizującego carskiego oficera Aliego Alatonena „Ali Baby” pragnęło, aby Finlandia stała się częścią komunistycznego państwa. Jego przeciwnikiem był Carl Gustaw Emil Mannerheim, w przyszłości dyżurny bohater Finlandii, arystokrata i również były oficer armii cara.

W 1918 roku Finlandia była podzielona na dwie części: południową Fińską Republikę Socjalistyczną oraz północną Finlandię będącą w rękach konserwatystów. W styczniu 1918 roku komuniści podjęli ofensywę, którą jednak w przeciągu dwóch miesięcy została złamana i Mannerheim przy pomocy niemieckich jeźdźców i polskiego legionu przeszedł do kontrofensywy, pokonując połączone siły komunistów fińskich i Rosjan. Ostatecznie do końca maja 1918 roku wojna zakończyła się zwycięstwem białych. Bilans wyniósł 33 tysięcy zabitych komunistów, z czego nawet 10 tysięcy mogła zostać zabitych w wyniku terroru ze strony białych, a kolejnych 13 tysięcy umrzeć w obozach. Konserwatyści stracili maksymalnie 5600 żołnierzy, z czego ponad 1,5 tysiąca zginęło w wyniku czerwonego terroru.

WOJNA GRECKO-TURECKA

Ale nie tylko na terenie północnej Europy toczyły się burzliwe walki. Również południe nie należało do najspokojniejszych, szczególnie, że znajdował się tam bardzo niespokojny tygrys – Turcja. Był on jednak wyliniały i słaby, a pod jego nosem żył jego znienawidzony wróg: Grecja. Przez lata była ona częścią islamskiego imperium i chociaż od lat trzydziestych XIX wieku była już państwem niezależnym, to jednak wielu Greków cały czas żyło pod panowaniem sułtana. Kiedy w 1918 roku Imperium Osmańskie było słabe, Grecja postanowiła na nie uderzyć przy cichej aprobacie zwycięskich państw Ententy.

W maju 1919 roku greckie wojska pod dowództwem Leonidasa Paraskevopoulou desantowały się na wschodnim brzegu Imperium Osmańskiego. Początkowe sukcesy i łatwość z jaką udało się Grekom pokonać tureckie wojsko zachęciło ich do dalszych działań i wkroczenia na terytoria, na których nie mieszkała już ludność grecka. Nie wiadomo jak dalej potoczyłyby się losy Turcji, gdyby nie przegrana przez Greków bitwa pod Sakaryą. Losy wojny się odmieniły i Turcja rozpoczęła kontrofensywę, równocześnie po stronie greckiej doszło do buntu wojska. Zwieńczeniem konfliktu było zaś zniszczenie Smyrny, w wyniku którego zginęło wielu cywilów. Ostatecznie wojnę zakończył traktat w Lozannie w 1923 r., na mocy którego Grecja i Turcja dokonały transferu ludności. Bilans całego konfliktu to blisko 10 tysięcy zabitych żołnierzy tureckich i blisko 25 tysięcy greckich. W walkach poniosło też śmierć około 260 tysięcy cywilów.

WOJNA FRANCUSKO-TURECKA

Osłabiony na frontach I wojny światowej turecki tygrys nie miał zbyt wiele szczęścia – podczas wojny z Grekami wplątała się w kolejny konflikt, tym razem z Francją. Właściwie trudno mówić w tym wypadku o regularnej wojnie, były to bowiem serie pojedynczych incydentów w latach 1920-1921.

Francja wspierała mieszkających na północy Imperium Osmańskiego Ormian, rzecz jasna mając w tym swój konkretny

interes – chciała uzyskać dostęp do znajdujących się na tych terenach surowców. Paryż wprowadził swoje siły na terytorium tureckie, jednak po początkowych sukcesach Francuzi zaczęli ponosić porażki. Ostatecznie Turcy, przy wsparciu lokalnych plemion, zaczęli odnosić sukcesy. Zwieńczeniem ich działań była wygrana w bitwie pod Marash. Konflikt zakończył traktat w Ankarze, na mocy którego terytoria opanowane przez Francję zostały zwrócone Turcji. Dokładny bilans ofiar jest nieznany – szacuje się go łącznie na 10 tysięcy zabitych.

WOJNA FRANCUSKO-SYRYJSKA

Nie był to koniec konfliktów, w które uwikłała się armia francuska po piekle I wojny światowej. Od marca do czerwca 1920 roku walczyła ona z królestwem Syrii, efemerycznym państwem istniejącym niecałe kilka miesięcy. Państewko to powstało na terenach dawnego Imperium Osmańskiego, które po wojnie światowej miały przypaść Francji. Nie trudno się domyślić, że Syryjczycy chcieli postawić się Paryżowi. Od marca 1920 roku ugrupowania syryjskie zaczęły atakować siły francuskie. W walkach z nimi zginął między innymi Josef Trumpeldor, jeden z twórców Legiony Żydowskiego.

Liga Narodów odmówiła samostanowienia Syryjczykom i dała mandat na władanie w tym regionie Francuzom. Ostatecznie 23 czerwca doszło do bitwy pod Maysalun, gdzie Francja odniosła druzgocące zwycięstwo. Dzień później zawarto pokój w Damaszku, na mocy którego Królestwo Syrii przestało istnieć, a Francuzi zadbalili o to, by następny rząd Syrii był im życzliwy. Całkowity bilans walk francusko-syryjskich wyniósł 5 tysięcy zabitych.

Autorstwo: Paweł Rzewuski

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)